

دوست ۲۲۶۱۷۳

مقصد: آینده

راهنمای حضور در اکسپو ۲۰۲۰ دبی

محمد امین - راضیه روستا

این کتاب با حمایت مادی و معنوی
گروه رسانه‌ای کاما منتشر شده است.

نام کتاب: مقصد بنده

تالیف: محمد امین و راضیه روستا

مدیر هنری: پوریا امیرزاده

ویراستاران: مرضیه امین و وحیده تقی‌زاده

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - پاییز ۱۴۰۰

چاپ و لیتوگرافی: مجتمع چاپ اوج نیلی

مشخصات ظاهری: ۱۱۲ صفحه

شابک: ۸-۶-۹۹۷۱۴-۶۲۲-۹۷۸

دفتر مرکزی: تهران، خیابان کریمخان زند، خیابان آبان جنوبی، نبش ورشو، شماره ۱۰، طبقه سوم

☎ ۰۲۱ - ۸۸۹۰۱۲۷۹

🌐 tacharabook.ir

✉ tacharabook

📷 tacharabook

هرگونه اقتباس و استفاده از این اثر، مشروط به دریافت اجازه کتبی ناشر است.

فهرست

۱۵	مقدمه
۲۱	المپیک ملتها
۲۵	تجربه‌های آخرین اکسپوی اروپایی
۲۹	بازار ایده‌ها
۴۵	کشور پنجاه ساله
۵۵	اولین اکسپوی خاورمیانه
۶۹	رویدادها و حلقه‌ها
۹۵	تجربه اکسپو
۱۰۷	ایران در اکسپو

مقدمه

دو روایت زیر، گویای تصویری است که اکثر رسانه‌های رسمی و متولیان دولتی کشورمان از اکسپو منعکس می‌کنند؛

□ دختر جوانی که مجری برنامه زنده شبکه چهار تلویزیون است، از مهمانش می‌پرسد: من بروم ترکیه در اکسپو چه کار کنم؟

مهمان برنامه، پسر جوانی است که با بیان و رفتارهای اغراق‌شده سعی دارد خود را کارشناسی آگاه نسبت به اکسپو نشان دهد. او پس از اصلاح اشتباه مجری، با هیجان می‌گوید: اکسپو در دبی برگزار می‌شود. شما می‌توانید با یک دوربین به اکسپو بروید و از غذاهای ۱۹۸ کشور حاضر در اکسپو ویدئو بگیرید و تست کنید.

این گفتگو بسیار شوکه‌کننده بود؛ چراکه هر دو جوان، با اطلاعات محدود و غلطی که داشتند روی آنتن تلویزیون، رویداد بزرگی همچون اکسپو را در حد جشنواره خوراکی‌های یک خیریه مردمی، تقلیل دادند. این در حالی است که معرفی فرهنگ تغذیه ملت‌های مختلف، بخش بسیار کوچکی از اکسپو است و در غرفه اغلب کشورها اصلاً خبری از خوراکی نیست. ناگفته نماند که کارشناس جوان درباره تعداد کشورهای حاضر در اکسپو نیز اغراق کرد.

□ یکی از مقام‌های ارشد دولتی حاضر در ستاد ملی اکسپو در یک گفتگوی ویدیویی به سؤال مجری که از او علت میزبانی دبی را جویا شد، این چنین پاسخ داد: ۱۸۰ سال بود که هیچ اکسپویی در منطقه خاورمیانه نداشتیم. اولین هدف امارات این است که منطقه‌ای به وسعت ۵۰۰ هکتار را از حالت صفر به صد برساند. در اکسپو بین ۳۰ تا ۳۵ میلیون بازدیدکننده حضور پیدا می‌کنند ...

مصاحبه‌کننده نیز در تمام مدتی که این مقام مسئول در حال پاسخ دادن بود، به نشانه تایید، سر تکان می‌داد.

این گفتگو از مورد اول شوکه‌کننده‌تر بود؛ چراکه این اطلاعات اغراق‌آمیز از زبان یکی از متولیان اصلی حضور ایران در اکسپو بیان می‌شد. هر سه عددی که در این گفتگو بیان شد، فراتر از واقعیت اکسپو بودند. اولین اکسپو ۱۷۰ سال پیش برگزار شد و تا دهه‌ها هیچ‌یک از کشورهای خاورمیانه نامزد میزبانی این رویداد نبود. از سوی دیگر فضای اکسپو در کل ۴۳۸ هکتار است و نهایت اینکه پیش‌بینی مقامات کشور امارات متحده عربی از کل بازدیدکنندگان اکسپو ۲۵ میلیون نفر است. به خصوص که به دلیل شرایط کرونا و با هدف جلوگیری از ازدحام مردم، در هر روز تنها تعداد مشخصی بازدیدکننده امکان حضور در این رویداد را پیدا می‌کنند.

متأسفانه اکسپو با همین نگاه‌های سطحی و اغراق‌گونه در رسانه‌ها و تریبون‌های ایران معرفی می‌شود. بنابراین تعجبی ندارد که ما نتوانیم آنچنان که شایسته است از این رویداد جهانی بهره‌برداری کنیم. هرچند طی یکی دو سال اخیر بسیاری از مدیران دولتی و فعالان بخش خصوصی با نگاهی عمیق و برنامه‌ریزی‌های دقیق برای حضور موثر ایران در اکسپو تلاش کرده‌اند اما آنچه مردم، بیشتر می‌بینند و می‌شنوند همین اطلاعات سطحی، غلط و اغراق‌آمیز است.

کتاب «مقصد: آینده» با این هدف تهیه شده که تصویری عمیق‌تر از اکسپو ارائه دهد. در زیر زرق و برق‌های ظاهری اکسپو، فرصت‌هایی نهفته است که توسط افراد آگاه و دولت‌های با برنامه شکار می‌شوند.

تمام پیام‌هایی که از اکسپو منتشر می‌شود سرشار از کلیدواژه‌هایی همچون همکاری، همبستگی، گفتگو، نفع مشترک، مشارکت، اعتماد متقابل، توانمندسازی همگانی و... است. این عبارتها که نمایانگر روح حاکم بر اکسپو هستند، مسیر

ساختن یک «آینده مشترک» را هموار می‌کنند. بشر سال‌هاست که فهمیده غلبه بر چالش‌های بزرگ پیش رو، از توان یک یا چند دولت خارج است. راه حل چالش‌های پیش روی جامعه جهانی تنها در همکاری تمام دولت‌ها و ملت‌ها و نهادها نهفته است. اکسپو بستری است که دولتمردان، نهادهای بین‌المللی، جامعه مدنی، دانشگاهیان و نمایندگان شرکت‌های خصوصی درباره چالش‌های بشر به گفتگو بپردازند و راه حل‌ها و تجربه‌های منحصر به فردشان را به اشتراک بگذارند. اکسپو با تشریح دقیق این چالش‌ها، فاصله ما با «آینده مطلوب» را نشان می‌دهد. هرچند در اکسپو کشورهای مختلف در پایون‌ها و غرفه‌های مستقل حضور دارند اما روح حاکم بر این رویداد، به دنبال راه حل‌های مشارکتی و افزایش احساس مسئولیت نسبت به آینده و کل جامعه جهانی است. اکسپو بازدیدکنندگان و مشارکت‌کنندگان را تشویق می‌کند تا نگاهی واقع‌بینانه‌تر و مسئولانه‌تر نسبت به امروز و فردای جامعه داشته باشند و برای ساختن آینده‌ای بهتر، به تفاوت‌های میان گروه‌های مختلف انسانی احترام بگذارند. در این کتاب مهمترین برنامه‌هایی که برای دستیابی به این اهداف در گوشه و کنار اکسپو برگزار می‌شوند، معرفی شده‌اند.

اکسپو ۲۰۲۰ در کشوری برگزار می‌شود که مدعی است از مردمانی با ۲۰۰ ملیت مختلف میزبانی می‌کند. امارات متحده عربی که امسال پنجاهمین سالگرد تاسیس خود را جشن می‌گیرد طی سه دهه گذشته همواره به دنبال کسب جایگاهی شایسته در معادلات جهانی بوده است؛ چه بهانه‌ای بهتر از اکسپو می‌تواند این سرزمین کوچک اما پرشتاب را در مرکز توجه جهانیان قرار دهد؟

تصویر و تصویری که اکثر مردم ایران از کشور امارات متحده عربی و شهر دبی دارند با واقعیت، فاصله دارد. مردمان این سرزمین هرچند به لطف دلارهای نفتی یک پیشرفت جهشی را تجربه کردند اما موفقیت امروز آنها را نباید صرفاً پیامد نعمت خدادادی نفت دانست. آنها همواره در جنگی تاریخی با طبیعت خشن منطقه بوده و هستند. حتی امروز که سطح رفاه در دبی فراتر از بسیاری از شهرهای اروپایی و آمریکایی است، باز طوفان‌های شن و هوای گرم و شرجی، نفس شهروندان را می‌گیرد. با این حال آنها در طول تاریخ‌شان دست از مقاومت نکشیدند و زندگی را ادامه دادند. در کنار این مردم مقاوم، رهبرانی نیز وجود داشتند که جسور، نوگرا و فرصت‌شناس بودند. آنها بیش از نفت به فرهنگ

مدارا تکیه کردند و با پذیرش تفاوت‌های فرهنگی و دینی، بستری فراهم آوردند تا سرمایه‌ها، مغزها و حتی دست‌های توانمند، از سایر سرزمین‌ها برای ادامه فعالیت به امارات و دبی بیایند. حاکمان این سرزمین، با جسارت فراوان به استقبال نوآوری‌ها و فن‌آوری‌های جدید رفتند تا فاصله‌شان را با جوامع پیشرفته به حداقل برسانند. آنها نه تنها تلاش کردند وارد تنش‌های منطقه‌ای و سیاسی نشوند بلکه کشور خود را به عنوان مأمی برای سرمایه‌ها و مغزهای گریزان از خطر معرفی کردند. رهبران امارات متحده عربی خیلی زود پی بردند که برای گذر از توسعه‌نیافتگی باید مرزها را بزدایند و با درک منطق جهانی، به رقابت با اقتصادهای برتر دنیا بپردازند. آنها اهل ریسک بودند و در هر دوره، درآمدهای خود را در پیشرفته‌ترین صنایع همان روزگار سرمایه‌گذاری کردند. یکی از ویژگی‌های بارز حاکمان امارات، تلاش مداوم برای پرهیز از اعتیاد به درآمدهای نفتی، با حمایت از صنایع دانش‌بنیان و علوم پیشرفته است.

مفصل‌ترین برنامه اکسپو ۲۰۲۰ که یک ماه به طول می‌انجامد به پنجاهمین سالگرد تاسیس کشور امارات متحده عربی اختصاص دارد. عنوان یکی از بخش‌های این برنامه، بسیار جالب‌برانگیز است؛ «قدرت گفتگو: آینده بهتر با همکاری ساخته می‌شود». انتظار این است که در برنامه‌های مربوط به پنجاهمین سالگرد تاسیس یک کشور، رهبران این سرزمین به آرایه دستاوردهای خود بپردازند و با تاکید بر پیشینه و تاریخ خود، مشت‌ها را گره کرده و قدرت‌نمایی کنند. اما برنامه‌های اکسپو نشان می‌دهد که حاکمان امارات اصلاً چنین رویکردی ندارند و به آن حد از پختگی رسیده‌اند که در جشن تولد پنجاه سالگی کشورشان تنها و تنها درباره گفتگو و همکاری با سایر کشورها و ملت‌ها صحبت کنند. محتوای محوری اکسپو با برنامه‌های بلندمدت حاکمان امارات همخوانی شدیدی دارد. آنها که با محدودیت گسترده منابع روبرو هستند، از هر «فرصتی» برای پیشرفت استفاده می‌کنند؛ تلاش دارند با حفظ همین منابع محدود به جامعه‌ای «پایدار» تبدیل شوند؛ و در مسیر توسعه، ساختاری پر«تحرك» و پویا داشته باشند.

در فصل‌هایی از این کتاب به برنامه‌های توسعه کشور امارات که برای پنجاه و صد سال آینده تدوین شده اشاره شده است. نویسندگان تلاش کرده‌اند به این سؤال‌ها پاسخ دهند که هدف امارات از میزبانی اکسپو چه بوده و اکسپو چه میراثی برای دبی و امارات به یادگار خواهد گذاشت.